MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

"BIOTEXNOLOGIYANING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI"

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA MIQYOSIDAGI ILMIY-TEXNIK ANJUMAN TO‘PLAMI

28-29-MART
2025-YIL

doi

Google Scholar

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

BIOTEXNOLOGIYANING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI

RESPUBLIKA ILMIY ANJUMANINING TEZISLAR TO‘PLAMI

28-29 mart 2025 y

***

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

ДЖИЗАКСКИЙ ФИЛИАЛ НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА УЗБЕКИСТАНА ИМЕНИ МИРЗО УЛУГБЕКА

СБОРНИК ТЕЗИСОВ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

«ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ БИОТЕХНОЛОГИЙ»

28-29 марта 2025 г.

JIZZAX – 2025

3. Mu.Naushad, Allok Mittal, M.Rathore. Ion-exchange kinetic studies for Cd(II), Co(II), Cu(II), and Pb(II) metal ions over a composite cation exchanger: Desalination and Water Treatment 54(10), 2883-2890, 2015.
4. Shamshad Khan, Mu. Naushad, Adel Al-Gheethi. Engineered nanoparticles for removal of pollutants from wastewater: Journal of Environmental Chemical Engineering 9(5), 106160, 2021.

PLASTIK PAKETLARDAN VOZ KECHISHNING EKOLOGIK AFZALLIKLARI

Mamatqulova Sh.H., Akmalova M.A., Soatov B.B.
Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali
E-mail: mamatqulovashohsanam8@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda plastik paketlardan voz kechishning ekologik afzalliklari tahlil qilinadi. Plastik paketlarning atrof-muhitga salbiy ta’siri, ularning biologik parchalanishining murakkabligi hamda muqobil yechimlar – qog‘oz, mato va biologik parchalanadigan paketlardan foydalanish imkoniyatlari o‘rganiladi. Shuningdek, maqolada global tajriba va ekologik barqarorlikni ta’minlash uchun amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar haqida ham ma’lumot beriladi.

Kalit so‘zlar: plastik paket, ekologiya, atrof-muhit, chiqindi, muqobil mahsulotlar, qayta ishlash, barqaror rivojlanish.

Plastik paketlar butun dunyoda keng tarqalgan bo‘lib, ularning ishlab chiqarilishi va iste’moli yildan-yilga ortib bormoqda. Ammo ularning parchalanish muddati juda uzoq bo‘lib, tabiatga yetkazadigan zarari katta. Jahon banki ma’lumotlariga ko‘ra, dunyoda har yili 300 million tonnadan ortiq plastik chiqindi hosil bo‘ladi va uning katta qismi qayta ishlanmaydi[6]. Ushbu maqolada plastik paketlarning salbiy ta’siri va ularning o‘rnini bosuvchi muqobil mahsulotlar haqida so‘z yuritiladi [7]. Okean va dengizlardagi chiqindilarning 80% ini plastik tashkil etadi, natijada minglab dengiz hayvonlari va qushlar plastik chiqindilar tufayli nobud bo‘lmoqda[4]. Mikroplastikalar tuproq va suv muhitiga kirib, oziq-ovqat zanjiriga ta’sir qiladi va inson salomatligiga zarar yetkazishi mumkin. Plastik paketlarni kamaytirish bo‘yicha global tajribalar mavjud. Ayrim davlatlar plastik paketlardan foydalanishni taqiqlagan. Masalan, Keniya 2017-yilda plastik paketlarni ishlab chiqarish va ishlatishni butunlay taqiqladi[2]. Ko‘plab davlatlar plastik paketlar uchun qo‘shimcha soliq yoki to‘lov joriy qilgan, masalan, Germaniya va Buyuk Britaniya[5] AQShning ayrim shtatlarida plastik paketlardan foydalanish cheklangan va iste’molchilar ekologik toza muqobillarni tanlashga undalmoqda[3]. Plastik paketlarning o‘rnini bosuvchi alternativalar mavjud:

Qog‘oz paketlar – tez parchalanadi va qayta ishlash mumkin, ammo ularning ishlab chiqarish jarayoni ko‘p suv va energiya talab qiladi[2]. Mato sumkalar – uzoq muddat foydalanish uchun qulay va ekologik xavfsiz variant [4].

Biologik parchalanadigan paketlar – tabiiy sharoitda tezroq yo‘qoladi va ekologik muhitga zarar yetkazmaydi [1]

Plastik paketlardan voz kechishning ekologik afzalliklari: Chiqindilar miqdori kamayadi va atrof - muhitga yetkaziladigan zarar minimallashtiriladi [6]. Suv va tuproqning ifloslanishi oldi olinadi, bu esa ekotizimlarning saqlanishiga xizmat qiladi [5]. Hayvonot olamiga zarar yetkazilishining oldi olinadi, chunki dengiz hayvonlari va qushlar plastmassalarni yutib nobud bo‘lishi kamayadi [4]. Atrof-muhitni muhofaza qilish bo‘yicha barqaror rivojlanishga erishiladi va inson salomatligiga tahdid kamayadi[3]. Plastik paketlardan voz kechish ekologik barqarorlikni ta’minlash uchun muhim qadamdir. Bu borada davlat siyosati, ishlab chiqarish va iste’mol madaniyatini o‘zgartirish muhim ahamiyatga ega. Plastik paketlarning o‘rnini bosuvchi muqobil mahsulotlardan foydalanish nafaqat tabiatga, balki inson salomatligiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Davlat va jamiyatning ekologik barqarorlikni ta’minlash yo‘lidagi harakatlari kelajak avlodlar uchun toza va xavfsiz atrof - muhitni yaratishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Cimpan C. et al. Effects of circularity interventions in the European plastic packaging sector //Environmental Science & Technology. – 2023. – T. 57. – №. 27. – C. 9984-9995., 21
2. Getanda K. O. Managing plastic waste crisis in Kenyan urban centers with circular economy approach. – 2023.
3. Johnson H. et al. Conceptualizing the transnational regulation of plastics: Moving towards a preventative and just agenda for plastics //Transnational Environmental Law. – 2022. – T. 11. – №. 2. – C. 325-355.
4. Dauvergne P. Governing plastics: The power and importance of activism in the global South //Environmental Science & Policy. – 2023. – T. 147. – C. 147-153.
5. Paloniitty T., Ala-Lahti T. The European Union and plastics //Research Handbook on Plastics Regulation. – Edward Elgar Publishing, 2024. – C. 187-207.
6. Onu M. A. Development of carbon nanotubes by catalytic pyrolysis of recycled polythylene plastics for waste treatment : дис. – University of Johannesburg (South Africa), 2024.
7. Mustafakulov M. et al. Human growth hormone produced with recombinant DNA technology //BIO Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 130. – C. 04009.